

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:		Manuscrisele se adresează redacțiunii „Foaia Diecezană” iar banii de prenumărațiune și inserțiuni administrațiunii „Tipografia și Librăria diecezană” în Caransebeș	Prețul inserțiunilor:	
Pe un an	50 Lei		Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin	
Pe jumătate de an	25 "		până la 150 de cuvinte 30 Lei, până la 200	
Pe un pătr. de an	12 1/2 "		de cuvinte 45 Lei, de aci în sus 60 Lei	
Un număr	1 Leu.			

Un fragment poetic al lui Petru Maior.

Versuirea din vorbă, regretatul Timotei Cipariu o numise în anul 1867 „Fragment poetic”.

Se știe bine, mai ales din festivitățile literare centenare aniversare, de anșert, că marele nostru scriitor și savant, paraponisitul Petru Maior, a murit în Buda la 14 Febr. 1821 „des de dimineață”, după cum ne transmite o hârtie oficială sincronă.

Cum nu au știut și nu știu până azi jidovii, unde e înhumat Moise al lor, așa nu știm nici noi „Dacoromânii”¹⁾ lui Maior, unde-i mormântul acestui Moise al nostru?!

Ion Eliad Rădulescu, *părintele literaturii române (?!)*, îl numise pe Petru Maior un fel de Moise al neamului nostru.

În precuvântarea la „Fabulele Bănățanului Țichindeal” scrie, ca:

„Istoria pentru începutul Românilor a fericitului Petru Maior, a fost un fel de toiag a lui Moise, prin care desplicând marea de întunecul, ce ținea pe Români, îi făcu să treacă dincolo de Egiptul minciunilor și să cunoască adevăratul lor început”.

După cenzorul și corectorul regesc de cărți române a tipografiei univezității unguerești din Buda, fericitul în Domnul Petru Maior, au rămas și unele fragmente istoriografice²⁾ și filologice-gramaticale.³⁾

Între acestea din urmă s-a dat și de o versificare de 3 strofe, în 12 șire. Versul din vorbă, e un îndemn de a iubi pre Dumnezeu, mai pre sus de toate. E scris cu litere mesteceate, de trecere;⁴⁾ *scriere civilă* (litere moldovene

le ziceau în Bănat).⁵⁾ E tipărit de Cipar, cu grafia originală.⁶⁾

Poezioara aceasta trebuia publicată anșert, când literatura noastră a commemorat o sută de ani dela moartea autorului! Nefăcându-se această, o scoatem noi ulterior, din întunecul nemeritat; venindu-ne în minte de ea cu ocazia citirei unei poezii, publicată de o doamnă preteasă în nr. 8 ex 1923 a „Foai Diecezane” din Caransebeș.

Poezia lui Petru Maior pare, că *aduce mult* cu poezie laudată din nr. 8; atât ca ideli, cât și ca formă și extensiune:

„Dacă singur ieste Domnul Dumnezeu
Credincios; și statornic prieten al tău;
Fie măcar care om prieten ție
Ba și patron cât de mare să fie;
Singur de Dumnezeu tu să te lipești
Asupra voei lui nimic să voești.
Nici odată se scârbești pre Dumnezeu,
Pentru să faci voea prietenului tău.
Cinstește prieteni, iubește și patroni,
Tată, mamă, muiere, fi și surori.
Ci cătră aceștia se fi cu duhul tău
Tot de una după Domnul Dumnezeu”.

Ne dăm seamă deplin, că poezioara lui Petru Maior nu e poezie cu pretenție de ceva artă. E o simplă și forțată alcătuire de stihuri, versificare de ocazie, strângere în rime — și nimic alta — a unei admonestări de toate zilele. Nu pentru forma ori fondul ales al ei am reînprospetat-o aici, ci ca să o populărizăm și să vedem, că ce vulgar și banal poet poate fi un erudit și un scriitor de primul rang. Zisu-s'a drept aceea, că poetul să naște și nu se face: *Poeta nascitur, non fit.*

Plăeșul Ungrovlah.

¹⁾ Petru Maior constant și consecvent ne zicea în scrisoare și cu vorba „Dacoromâni”.

²⁾ Cele istoriografice le-a publicat T. Cipariu în „Acte și Fragmente”, Blaj 1855, pag. 129—137 și 145—186.

³⁾ Tim. Cipariu: „Arhiv pentru filologie și istorie”, Blaj 1867., pag. 27—33; 297—299; 338—343; 355—357 și 380—384.

⁴⁾ Gh. Adamescu M. Drag. și I. A. Rădulescu „Literatura veche” Buc. 1903., pag. 176.

⁵⁾ Virgil Onișiu: „Limba română”, Brașov 1894., pag. 69.

⁶⁾ Cipariu: Arhiv l. c. 32.

Primii gramatici români bănăţeni.

B.

Gramatica Loga, Buda 1822.

(Continuare)

„*Verburile* (definiţiunea) între părţile grăirii sunt așa cuvinte, care se apleacă în timpuri și la persoane, arătând lucrarea ori pătimirea cuiva sau altceva de mijloc“ (82).

Distinge: *verburile ajutătoare sau auxiliare*: sânt, am, voi sau vreu; *lucrătoare sau active*: eu duc, eu scriu; *pătimitoare sau pasive*: eu mă laud de cătră tine; *depunătoare sau deponente*: mă mir, mă rog, mă bucur, mă tulbur; *de mijloc sau neutre*: stau, șed, dorm, âmblu, plouă, fulgeră; se cuvine, se cade, se pare, se vede, mi se pare, ți se pare, etc.

Moduri: *arătătoriu sau indicativ, demândătoriu sau mandativ, împreunătoriu sau cuctiv, poftitoriu sau optativ, nehotăritoriu sau infinitiv*.

După metoda latinist, susține, că avem 4 flexiuni: I cu cele ce au desinența în *are*, II *ere*, III *ere* (scurt) și IV *ire*.

I. *Modul arătătoriu, timpul de acum sau prezent*: eu laud; *nesăvârșit sau imperfect*: eu laudam, tu laudai, el, ea lauda; *timpul trecut simplu sau perfectul simplu* (perfectul istoric, tare): eu laudai; *trecut adăugat sau perfect augmentat*: eu am laudat — el și ei au laudat; *mai de mult trecut sau plusquamperfectul I*: eu am fost laudat; *timpul mai de mult trecut sau plusquamperfectul II*: eu laudasem, noi laudasem; *viitoriu sau futurum*: eu voi lauda.

Poruncitoriu sau demândătoriu, timpul de acum: laudă tu, laude el, laudați voi, laude ei; viitoriu: să lauzi tu etc.

Modul împreunătoriu și poftitoriu, cuctiv și optativ:

Timpul de acum: să laud, etc; eu așa laudă = mod împreunătoriu; de așa lauda = modul poftitoriu; imperfect: eu să vream lauda, etc; eu vream lauda = mod împreunătoriu; de vream lauda eu = mod poftitoriu; perfect: eu să fiu, tu să fii, el să fie laudat, etc; plusquamperfectul: eu să fi fost laudat; viitorul: de voi lauda eu etc.

Infinitiv prezent: a lauda, laudare; timpul trecut = a fi laudat; plusquamperfectul: a fi fost laudat; viitoriu: cel ce va lauda, sau laudătoriu, *Supinul*: laudat. *Gerundium*: Nominativ, laudând, genitiv, de a lauda, acuzativ, pentru a lauda. *Participiu*: prezent: laudătoriu, perfect: fostul laudătoriu, viitor: cel ce va lauda, sau viitoriu laudătoriu.

Verbul iregular *a lua*, îl conjugă amestecat, atât după cum se cuvine în chipul literar, cât și cum e folosit la bănăţeni: „leau sau iau, leai, sau iai, lea sau ia, *luvăm, luvați* (bănăţânește) leau sau iau; imperfect: luvam sau luam etc. (124).

„*Supinul* (definiţiunea) este timp de chepenie, dela carele timpurile cele trecute dimpreună cu participiul verburilor pătimitoare își trag forma: laudat, ales, ascuns“. *Supinul* însă nu e timp în materie de verbe, ci e o formă a verbelor, recte a flexiunii lor. E proprie un nume, substantiv, verbal, ori un numai echivalent, omonim și sinonim (identic) cu un verb.

Preste tot Loga aservește gramatica românească, mai ales flexiunea verbală, formelor gramaticii latine și în câtva și germâne. El însă nu e gramatic original, ci imitează pe înaintașii săi, cari toți până la unul, erau greșiți în privința aceasta! Mai târziu se va putea numai scrie gramatică, pe teme științifice, faptic și istoric comparativ.

Precum a arătat la flexiunea nominală, pag. 50, schimbarea sunetelor, rezultantă din flexiune, așa reliefaază această schimbare fonetică de: palatare, șuerare, tâmpire și deschidere și la flexiunea verbală (pag. 99): *fac, făcut; tac, tăcut; pândesc, pândescă; joc, jucat; alerg, alergi; calc, calci; zac, zaci; tac, taci; merg, mergi; aud, auzi; bat, bați; gust, guști*.

Trecând la formarea verbelor, (el are consecvent la plural arhaizm ca terminație de *uri*, *verburile urzirea verburilor*, le desclinește, în *verburile de rădăcină sau radicale*: vād, vedere; dorm dormire și în *verburile deduse sau derivate*: pārtinesc, însușesc, îmbin, întârziez, repezesc, asupresc, ohtez, mă vaet; *verburile adesețoare sau frecventative*: dormitez, lucrez. (132.)

Luându-se după Paul Iorgoviciu,³²⁾ formează verbe compuse din verbe simple, antepunându-le unele prepozițiuni inseparabile: „*de creșterea limbii prin imulțirea verburilor*“: *adorm* din dorm, *deprind* din prind, *desbat* din bat; *expun* din pun, *strămut* din mut, *traduc* din duc, *rescumpăr* din cumpăr, *prezic* din zic.

În nex cu verbele acestea plāzmuite prin prepozițiuni inseparabile, autorul nostru arată și înțalesul acestor prepozițiuni: „*de înșirarea prepozițelor nedespărțite*“: *a* însamnă a lega la ceva; *de* a pune de jos în sus; prepoziția *depunere*, și celealte prepozițiuni, toate le explică ce înțales au. (137—144.)

Cu o cale apoi dă pilde de cuvinte derivate din verbe, așa adecă ca Iorgoviciu; d. e. din *stare*, introduce forme ca: *adstare, distare, estare, instare, restare, obstare, prostare*; din *statul*: *statură, statornic*; din *a scrie*: *scris, scriptură, adscriu, descriu, înscriu, conscriu, proscriu* etc. Acestea le-ar importă Loga, pentrucă limba noastră este „proastă și scurtă“, vrea se zică, că e simplistă și săracă. Unele s'au menținut și se vor men-

³²⁾ „Foaia Diecezană“ din 1922, nr. 12, pg. 2. I cu nota 14.

ține; partea mai mare însă, nu au aflat nici un răsunset, adecă acelea, cari mănecă dela teme latine. In altă direcțiune aveă să se pornească curentul nostru neologic. Toate încercările meștesugite, îndrăznețe și sfortate erau menite peirii.

Participiul se desclinește de numele însușitoare, pentrucă purcede dela verb și arată persoana sau ființa cea lucrătoare sau pătimitoare, ba hotărește și timpul lucrării: săpătoriu, fostul săpătoriu, fiitoriul săpătoriu; in loc de a zice „cel ce iubește pe Dumuezeu“, zicem cu particip „iubitoriul de Dumnezeu“.

Participiile „au putere dela verb și scurtează ori înfrumsețează zicerea.“ Participiul are o *formă lucrătoare*: sfărământoriu, sfărământoarea și alta *formă pătimitoare*: sfărământ, sfărământă, „ce vine dela supinul verbului sfărmat“.

Adverbiile le împarte în adverbii de *rădăcină*: azi, ieri, ice, colo, și în adverbii *deduse*: domnește, îngerește.

Cu adverbiile se scurtează și împodobește graiul, ca și cu participiul: Petru se poartă ca un domn = se poartă domnește. Zice, că toate adiectivele „trag urzirea sa dela adverbii: frumos ai scris“.

Categoriile adverbilor: *adverbiile timpului*: acu, îndată, în timpul vechiu; *adv. locului*: aci, acolo; *cantității*: puțin, mult, deajuns; *calității*: bine, bucuros, rău; *de întrebare*: pentru ce, de ce, cum, până când; *de adeverit*: așa, asemenea, fără îndoeală; *de tăgăduit*: nu, nici de cum, nici când; *arătării*: iată, iacă; *îndoirii*: oarecumva, doară, poate fi.

Prepozițiile le divide în *despărțite*; din aceștea unele se încordează cu dativ: asupra, împrejur, înainte, împotriva, etc.; altele cu acuzativ: in, dela, cu; iar altele cu ablativ: după, la, spre, din; *nedespărțite*: apun, desfac, restorn, transmut, etc. (145—153.)

Printre prepozițiuni amestecă și adverbe.

Conjuncțiunilor le zice: „*Cujucțiile* leagă cuvinte, închieturi și perioduri întregi.“ Sunt *legătoare sau copulative, despreunătoare sau disiunctive, condiționătoare, cauzative sau pricinuitoare, orânduitoare sau ordinative*: întâi, apoi, atunci; *închietoare sau concluzive, explicative sau tolmăitoare*: adecă, așa, deci; *împoncitoare sau adversative, timpurie sau temperanee*: când, de când, până ce, după ce; *cujucții* ce se încoardă cu cujuctiv: să, că, aș, de aș, de va fi sau nu, etc.

Interjecțiunile le împarte: în *interjețele simfurilor din lăuntru*: ale bucuriei, mâhnirii, rugării și mulțămirii și *interjețele sau vădirile simfurilor din afară*: ale tăcerii, ale gonirii. (156—157.)

Sinodul eparhial

al diecezei ortodoxe române a Caransebeșului, periodul XIX, sesiunea III, convocat la Caransebeș pe Dumineca Tomii, 2/15 Aprilie 1923.

ȘEDINȚA III.

ținută Luni, la 3/16 Aprilie, la orele 4 p. m.

Președinte: P. S. Sa Domnul Episcop diecezan
Dr. Iosif Tr. Badescu.

Notar: Petru Fotoc.

17. Referentul comisiunii financiare, Dr. George Labonțiu, prezintă raportul general al Consistorului diecezan, ca senat epitropesc, ddo 29 Martie 1923 Nr. 928 E ex 1923, pe anul 1922.

Raportul general al senatului epitropesc se ia la cunoștință și se alătură la protocol sub litera **D.** pe lângă următoarele observări:

1. Se invită Consistorul diecezan, să ia măsurile de lipsă, aplicând chiar pedepse organelor subalterne, cari nu satisfac ordinelor primite de a subșterne la timp atât preliminarele, cât și socoțile bisericești și de cult.

2. Se invită Consistorul diecezan, să ia aceleași măsuri de rigoare privitor la încassarile restante ale competențelor diecezane, ca acelea să se încasseze fără amânare, executându-se astfel decisul sinodal din anul trecut.

3. ad 5. Consistorul diecezan se invită, ca în conțelegere cu întreaga mitropolie, respective împreună cu celelalte dieceze surori, să intervină la Înaltul guvern, ca ajutorul pentru susținerea organismului și a instituțiilor centrale în ceea ce privește cheltuelile materiale, cât și retribuțiunile personale, să se dea într'o sumă globală anuală, ca astfel Consistorul diecezan să poată folosi acest ajutor în mod mai corespunzător și mai echitabil.

4. ad 6. Referitor la domeniul din Marghita-mare, Consistorul se invită, ca prin Ministerul de externe să intervină la guvernul din Belgrad, ca domeniul pus sub sechestru

a) să se scoată de sub sechestru,

b) ca arenda încassată de organele sârbești să se transpună Consistorului diecezan, având acest domeniu menirea, ca din venitul lui să contribue la susținerea organismului diecezei.

c) Domeniul din Marghita-mare să se lasă în administrarea organelor diecezane.

5. În ce privește domeniul din Dezești, Sinodul eparhial aprobă demersurile făcute de Consistorul diecezan, cu privire la vânzarea acestui domeniu.

18. Acelaș raportor referează asupra raportului Consistorului diecezan, ddo 29 Martie 1923 Nr. 930 E, cu care se înaintează proiectul de buget pe anul 1924.

După o discuție, la care iau parte: Prea Sfințitul Domn Episcop diecezan, Dimitrie Sgaverdea și Dr. George Labonțiu, se ia următorul concluz.

Proiectul de buget se aprobă în general și se alătură la protocol sub litera **E.** pe lângă următoarele observări:

1. Având în vedere, că chiriiile ce se proiectează a se încassa — conform proiectului de buget — sunt atât de minimale și de disproporționale cu chiriiile ce se încassează după alte edificii similare, se invită Consistorul diecezan,

să urce chiriile, având în vedere dispozițiunile-legii.

2. În ceea ce privește ajutorul de stat, să se țină cont de concluzul sinodal de sub Nr. 3.

3. Deasemenea se invită Consistorul diecezan, ca posturile sistemizate și luate în proiectul de buget, dar în prezent vacante, să se întregască de urgență, ca astfel, pe de o parte, bunul mers ale afacerilor să nu sufere, iar pe de altă parte, personalul aplicat în gremiul Consistorului să nu fie supraîncărcat.

19. Comisiunea școlară, prin referentul său Ilie Orzescu, referență asupra raportului general al Consistorului diecezan, ca senat școlar, pe anul 1921/22, ddto 1 Aprilie 1923 Nr. 1553 Sc. ex 1923 și propune:

1. Raportul senatului școlar pe anul 1920/21 se ia la cunoștință, atât în general, cât și în special, pe lângă următoarele:

a) Până la definitivă clarificare a situației școalelor confesionale în raportul lor față de stat, comunele bisericesti vor satisface și pe mai departe tuturor îndatoririlor lor față de școala confesională.

b) Consistorul diecezan se invită, ca în vederea unificării învățământului de toate gradele, să intervină la factorii competenți, ca religiunea să se predea într'un număr corespunzător de ore în toate clasele școalelor primare și secundare.

c) Consistorul diecezan să grijească, ca, prin intervenția factorilor competenți, să se clarifice situația școalelor românești din Jugoslavia -- sub toate raporturile.

După o dezbateră, la care iau parte: Prea Sfinția Sa Domnul Episcop, deputații Dr. Valeriu Braniste, Dr. George Popoviciu, Dr. Mihail Grosșian, Traian Oprea, Sabin Evuțian, Ioan Marilă și Petru Bernaz, se aduce următorul concluz:

Raportul se ia în general la cunoștință și se alătură la protocol sub litera F.

Anunțându-se ședința proxima pe mâine-zi Marți, la 4/17 Aprilie 1923, la ora 9 a. m., ședința prezentă se ridică.

Președinte.

Dr. Iosif Tr. Badescu m. p.

Pentru notarul ședinței:

Dr. Cornel Cornean m. p.
notar general.

ȘEDINȚA IV.

ținută la 4/17 Aprilie 1923, la orele 9 a. m.

Președinte: P. S. Sa Domnul Episcop diecezan
Dr. Iosif Tr. Badescu.

Notar: **Romul G. Ancușa.**

20. Se cetește protocolul ședinței a III-a și se verifică.

21. Deputatul Sebastian Olariu, din cauză de morb, cere concediu pe întreaga durată a sesiunii.

Concediul cerut se încuviințează.

22. Se continuă discuția asupra raportului general al Consistorului diecezan, ca senat școlar, pe anul 1921/22, ddto 1 Aprilie 1923 Nr. 1533 ex 1923.

După o amănunțită dezbateră, la care iau parte dñii: Dr. Mihail Grosșianu, Dr. George Popoviciu, P. S. Sa Episcopul diecezan și raportorul Ilie Orzescu, se enunță următoarele concluze.

a) Până la definitivă clarificare a situației școalelor confesionale în raportul lor față de stat, comunele bisericesti vor satisface și pe mai departe tuturor îndatoririlor lor față de școala confesională.

b) Consistorul diecezan se invită, ca, în vederea unificării învățământului de toate gradele, să intervină la factorii competenți, ca religiunea să se predea într'un număr corespunzător de ore în toate clasele școalelor primare și secundare.

c) Consistorul diecezan să grijească, ca, prin intervenția factorilor competenți, să se clarifice situația școalelor românești din Jugoslavia -- sub toate raporturile ei.

23. Se prezintă raportul Consistorului diecezan, ca senat epitropesc, ddto 19 Martie 1923 Nr. 2371 E 1923, cu care se înaintează bilanșul Tipografiei și Librăriei diecezane pe anul 1922.

Se aprobă.

24. Diurnele și spesele de călătorie ale deputaților

Se votează în suma de 23.862 Lei, adecă douăzeci și trei mii opt sute șasăzeci și doi Lei.

25. Fiind exhaustată ordinea de zi a Sinodului eparhial, se decide:

Protocolul ședinței premergătoare, a III-a și a celei prezente, a IV-a, să se verifice mâine, în 5/18 Aprilie 1923, la orele 11 a. m. prin deputații cari se vor afla prezenți.

Sfârșindu-se lucrările Sinodului eparhial pentru această sesiune, P. S. Sa Dl Episcop diecezan Dr. Iosif Tr. Badescu, prin cuvinte alese, își arată mulțumirea pentru dragostea și interesul, ce au arătat deputații Sinodului față de cauzele prezentate. Dorind apoi, ca concluzele aduse să fie spre binele eparhiei și al credincioșilor ei, imploră binecuvântarea lui Dumnezeu asupra acestor lucrări și dorind sănătate tuturor, declară sesiunea a treia din periodul acesta de închisă.

Deputatul Dr. George Popoviciu, în numele deputaților Sinodului eparhial, mulțumește Prea Sfinției Sale pentru înțelepciunea și tactul cu care a condus ședințele și promite, că dragostea față de biserică și așezămintele ei, pe care au arătat-o aici în decursul dezbaterilor, vor păstra-o și pe mai departe și vor lucra la întărirea ei și în masele mari ale credincioșilor. În numele tuturor, dorește Prea Sfinției Sale deplină sănătate, putere, ani îndelungați și păstorie rodnică.

Președinte:

Dr. Iosif Tr. Badescu m. p.

Romul G. Ancușa m. p.
notar.

Comisiunea prevăzută sub Nr. protocolar 25, întrunindu-se astăzi, în 5/18 Aprilie 1923, la ora 11 a. m. a autenticat protocolul ședinței a treia și a patra.

Dr. Iosif Tr. Badescu
Episcop.

Filaret Musta
Arhiereu, deputat sinodal

Romul G. Ancușa

Andrei Ghidiu
protopresbiter.

Dr. Cornel Cornean

Ilie Orzescu

Virgil Musta

Dimitrie Zgavardia

O frumoasă sărbare religioasă.

Acum nu de mult, a apărut ordinul Ministerului Instrucțiunii publ. din București, care prevede introducerea în fiecare clasă a icoanei tradiționale strămoșești.

Încă înainte de ce a apărut acest ordin, acum vre-o 2 luni, dl profesor A. Vasulescu, dirigintele clasei a VI-a dela liceul „Traian Doda” din loc, a luat laudabila inițiativă, ca clasa Dsale, spre înălțarea sufletească a elevilor, să fie împodobită cu o icoană sfântă. În acest scop s'a adunat suma de Lei 340 și s'a comandat elevului Corneliu Baba, din aceeași clasă, o icoană a Sf. Treimi. Tinerul pictor a executat cu deosebită pricepere însărcinarea ce i-s'a încredințat, primind suma de mai sus numai pentru costul materialului.

Duminecă, la 9/22 Aprilie a. c., ora 9¹/₂, a. m., a avut loc sfințirea acestei icoane în sala de gimnastică a liceului. Sfințirea s'a făcut de către preotul-catichet Dim. Soceneanțiu, în prezența profesorilor A. Vasulescu, F. Pop, I. Călțun și N. Domășneanu, încunjuțați de toți elevii liceului. Elevii au dat rezponzoriile, cu mare însuflețire; apostolul și celelalte cântări fiind cântate de elevul N. Daicovici din cl. VIII., ajutat de elevii cursului superior.

Cu adâncă mulțumire sufletească luăm act de această frumoasă sărbare religioasă, care este chezașia cea mai bună, că adevărații educători grijesc de creșterea tinerelor mlădițe dela liceul de stat din loc.

Aducem omagiul nostru de recunoștință acestor adevărați educători, cari înțeleg, că elevii lor au nevoie să se adăpe încă la idealul credinței strămoșești, care este o parte integrantă din sufletul neamului nostru.

Rap.

Ș T I R I

Decorații. M. Sa Regele a binevoit a conferi „Răsplata muncii pentru Biserică” cl. I dlor asesori-referenți Dr. Cornel Cornean, Aurel Moaca, protopresbiterului Spiridon Șandru și preotului Avram Corcea.

Felicitările noastre!

Instalarea noului paroh al Caransebeșului.

Duminecă, la 9/22 Aprilie a. c., s'a săvârșit introducerea solemnă a noului paroh al Caransebeșului, a păr. Liviu Cornean, fost până acuma capelan în Apadia.

Din parte-ne dorim noului păstor zile îndelungate și muncă spornică în ogorul Domnului, ca să păstorească cu cinste și vrednicie.

Retribuțiunile preoțești dela stat pe trim. Ianuarie—Aprilie 1923. Ordonanțele de plată pentru retribuțiunile preoției din dieceza noastră pe trimestrul Ianuarie—Aprilie a. c. au sosit deja. Îndată ce Administrația financiară din Logoj va lichida sumele ordonate și după ce Cassa diecezană va termina lucrările pregătitoare, care reclamă timp de 10—15 zile, se va face distribuirea sumelor în modul obicinuit până acuma.

O donație a dlui N. Iorga. Dl profesor N. Iorga, înainte de plecarea sa la Paris, a donat Ministerului de instrucție casa sa din Șoseaua Bonaparte, toate cărțile, documentele și obiectele de artă existente sau strânse în viitor, pentru folosul studenților. Administrația fundației, până e în viață, și-a rezervat-o sie-și, iar după moarte pe seama familiei Dsale, căreia i-a asigurat și dreptul locuirei unui apartament în această casă.

Urcarea capitalului societății „Uzinele și Domeniile din Reșița.” Consiliul de administrație a societății U. D. R. publică prospectul de emisiune pentru 120.000 acțiuni nominative de câte 500 lei valoare nominală fiecare. Cursul de emisiune al nouilor acțiuni a fost fixat la 1400 Lei, plus 50 Lei de acțiune drept spese de emisiune.

Subscrierile făcute de către români și instituțiuni românești se vor bucura de preferință până la cifra de acțiuni necesară stabilirii majorității românești a capitalului social. Din această emisiune se rezervă 15.000 acțiuni cu înlesniri de plată lucrătorilor și personalului tehnic și administrativ român al societății, precum și ce puțin câte 50 acțiuni comunelor de pe domeniul societății. Termenul subscripțiunii a fost fixat la 1 Maiu a. c. și se va închide la 10 Maiu a. c. st. nou. Vărsămintele se vor efectua: la subscriere 500 Lei, la 15 Iunie 500 Lei și la 15 Septembrie 400 Lei.

Atragem atențiunea preoției noastre asupra acestei emisiuni, ca să o recomande credincioșilor noștri și comunelor bisericești, căci prin plasarea capitalului în această întreprindere nu numai că își plasează capitalul într'o întreprindere solidă și rentabilă, dar contribuie și la naționalizarea unei societăți străine, menită să fie fortăreața apărării noastre naționale.

Înteruperea lucrărilor comisiunii româno-jugoslavă. Tratatивele urmate între comisiunile română și jugoslavă pentru regularea și lichidarea societății canalului Bega s'au rupt.

Comisiunea română acceptase toate condițiunile formulate de comisiunea jugoslavă, dar când au eșit pe teren pentru punerea lor în aplicare, delegații jugoslavi au refuzat să le aplice. În urma acestei atitudini lucrările au încetat și delegații jugoslavi au plecat la Belgrad.

Atitudinea vecinilor noștri a produs impresie penibilă în cercurile românești.

Catedra lui Scotus Viator. Marele prieten al națiunii noastre, Dl dr. R. W. Seton Watson (Scotus Viator) care și-a câștigat merite nemuritoare pentru eliberarea poporului român de sub jugul maghiar, a fost numit profesor pentru Istoria Europei Centrale, catedră

nou înființată la Universitatea din Londra. Cursul de deschidere a fost o admirabilă disertațiune cu titlul: Istoricul ca o forță politică în Europa Centrală.

Scotus Viator a fost unul din rații europeni, cari cu o însuflețire apostolică a ajutat real reclădirea României-Mari, în numele umanității și al dreptății sociale.

Comitetul școlar la școala civilă (medie) de fete din Caransebeș. Dl director Ienache Ionescu a trimis părinților, fostelor eleve și binevoitorilor școlii următorul apel:

Ministerul Instr. Publice prin ord. Nr. 97375/1922 și 26611/1923 a dispus, că pe lângă fiecare școală să se organizeze câte un Comitet școlar și întru cât acela încă nu ar exista pe lângă vre una dintre școli, să se procedeze imediat la organizarea lui.

Scopul acestor comitete este atât de salutar și importat pentru viața unei școli — încât pot să afirm fără șovăire, — că merită să fie urmărit cu cea mai mare bunăvoință, interes și sprijin din partea marelui public. Vă rog, să binevoiți a Vă întruni în calitate de părinte, fostă elevă, binevoitor al școlii, Duminecă, 16 Aprilie st. vechiu (29 st. nou) a. c., la orele 11 și jumătate a. m. în sala de gimnastică a școlii civile, la adunarea generală de constituire.

Caransebeș, la 19 Aprilie 1923.

Diracțiunea școlii civile (medie) pt. fete.

Conferința dela Lausanne a fost deschisă la 23. Aprilie c. st. n. După deschiderea conferinței delegații puterilor au stabilit programul de discuție. În ședința de după amiază a avut loc reluarea negocierilor. Ziarele elvețiene anunță, că impresia generală este, cum că reprezentanții Turciei au păstrat aceeași atitudine, ca înainte de închiderea conferinței din Februarie.

Socializarea bunurilor comunistilor din Bulgaria. Guvernul bulgar, pentru a demonstra poporului imposibilitatea și urmările nefaste ale comunismului, a întocmit un proiect de lege, autorizând exproprierea bunurilor cetățenilor, cari fac parte din grupul comunist. După acest proiect, în fiecare sat, în care se vor găsi 10 comuniști, bunurile lor vor fi expropriate, indiferent dacă sunt mobile sau imobile. Aceste bunuri vor fi administrate după exemplul Rusiei. Cu administrația vor fi însărcinați reprezentanții autorităților comunale, ai guvernului și câte trei membri comuniști, fără deosebire de vârstă și sex, formând toți la un loc consilii locale. Contravenienții la ordinile acestor consilii pot fi pedepsiți cu moartea. Proiectul va fi supus noului parlament.

„Bizantinii“ a fost subiectul conferinței dlui profesor A. Vasulescu, care Duminecă, la 9/22 Aprilie a. c., în sala de gimnastică a liceului „Traian Doda“, într-o frumoasă limbă românească și cu mult aparat istoric și științific a

arătat rolul preponderant al culturii „Bizantinilor“ pe toate terenele.

Dl conferențiar nici că și-ar fi putut alege un subiect mai potrivit, mai ales acum, când epitetul de „bizantin“ a devenit atât de banal. Publicul asistent, — nu prea numărös, dar ales, i-a răsplătit cu aplauze pentru prea frumoasa-i conferință, care pentru mulți a fost o adevărată revelație sufletească.

Regretăm, că din lipsă de spațiu nu ne putem ocupa mai pe larg cu această conferință; sperăm însă să putem reveni asupra ei.

Greva generală a funcționarilor publici.

Funcționarii publici din întreaga țară se agită pe chestia mării salariilor și a statutului funcționarilor. În congresul lor de Duminecă, 9/22. Aprilie a. c., pentru a-și ajunge scopul, au declarat greva generală, care însă — după informațiile ziarelor din Capitală — numai în parte a reușit. Cu hotărârea congresului nu s'au solidarizat toate serviciile și nici toți funcționarii din provincie. În Caransebeș toate serviciile își urmează munca în liniște.

Conducătorii mișcării: dnii M. Schina și C. Dinulescu au fost arestați.

Lupta antireligioasă în Rusia.

Sub acest titlu ziarul „Le Figaro“, ocupându-se de asasinarea prelatului Budkiewicz, scrie următoarele:

„Elementele moderate din Comitetele executive sovietice sunt complet înăbușite de elementele extremiste, care sunt sub influența unor oameni bolnavi, sau muribunzi, ca Troțchi și Lenin. Totul arată, că actualmente o nouă și nu mai puțin criminală ofensivă se organizează contra tuturor religiunilor. Vaticanul a reușit să ferească de moarte pe prelatul Ciepak, dar îi este frică, că dacă patriarhul ortodox din Petrograd Tihon va cădea sub loviturile de călău ale societății Ceka, sovietele vor executa și pe Ciepak. Crimele se țin lanț după vexațiuni. Biserica ortodoxă din Pinesk, în Moscova, a fost transformată de garda roșie în cazarmă. Toate bisericile și locuințele clerului din Minsk au fost rechiziționate și prefăcute în domiciliu pentru funcționarii sovietici. Un decret obligă pe lucrătorii din Nikolajewsk să lucreze Dumineca și să pauzeze Lunia. S'au făcut noi arestări de preoți și noi sentințe vor fi date de tribunalele criminalilor.

Episcopul ortodox de Samura, Anatol, a fost arestat. Un congres al „preoților bolșevici“ se va ține la Moscova pentru a stabili o nouă religie teroristă, religie laică. Guvernele din America și Europa, care au ajutat Rusia înfometată, se vor opune continuu la aceste noi masacre“.

(Patria).

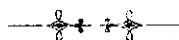
Din Rusia. În așteptarea morții lui Lenin a izbucnit în sânul partidului comunist o luptă aprigă. Troțchi vrea să înființeze dictatura militară, pe când Kamenev, designat să ia locul lui Lenin, consideră pe toți cei ce vreau să continue comunismul militar ca trădători și criminali.

VARIETĂȚI.

Ploaie Artificială.

— În Statele-Unite s'au făcut experiențe încoronate de succes pentru precipitarea, sub formă de ploaie, a norilor. Procedul întrebuintat este următorul: un aeroplan, sburând câteva sute de metri deasupra norului, aruncă asupra lui o pulbere de nisip electricizat.

Nisipul acesta este încărcat până la 10 mii de volți. Fiecare bob de nisip formează un centru, în jurul căruia se strânge un mare număr de infime picături, cari compun norul. Astfel, norul dispare, apa fiind luată de nisip. Revista englezească „Nature” anunță, că s'a putut face să dispară prin acest mijloc nori groși între 150 și 500 de metri și măsurând mai mulți kilometri lungime și lățime. Timpul trebuincios, spre a se face ca norul să se precipite, trece rareori de 10 minute.

Bibliografie.

Au apărut:

Pr. N. Runceanu: „Drumul Crucii.” Ediția III. București, Tipografia „Convorbiri Literare”, Str. Câmpineanu 17. Prețul 5 Lei.

Păr. N. Runceanu în această cârtică a sa, în partea I-a, ne istorisește în ordine cronologică și într-o frumoasă limbă populară, dar totuși cu aparat critic și exegetic, patimile Mântuitorului, începând dela cina din Joia mare până la Înviere.

În partea a II-a autorul ne vorbește despre suflet, despre valoarea și mântuirea lui; despre păcat, îndemnând la lăpădarea de sine și urmarea lui Christos. Cel ce voiește să-i urmeze lui Christos, „să-și ia crucea sa” și să urmărească pe Domnul pe „Drumul Crucii” Sale, căci numai cel ce va ține seamă de învățăturile pe cari Domnul ni le dă prin „Drumul Crucii” Sale, numai acela este cu adevărat ucenicul și urmașul Lui. „Pentru acela moartea nu mai este decât o binefacere..., care îl duce la fericirea adevărată și vecinică”; iar mormântul, ca și pentru Domnul Christos, „nu mai este decât un pat de repaos, de unde trebuie să se deștepte într-o zi, plin de vicață și nemurire.”

La sfârșitul broșurii sale autorul reproduce din „Dumineca Ortodoxă” 3 articole, care tratează despre însemnătatea și venerațiunea crucii.

Recomandăm cu căldură preoșimei noastre această broșură a păr. N. Runceanu. La examenele de fine de an, premiu mai potrivit pentru elevii mai marișori și adulți nici că s'ar putea afla, decât această cârtică, menită „să spele și să curețe sufletul de toată necurația”.

Anuarul III al Liceului de Stat „Traian Dodu” din Caransebeș pe anul școlar 1921—22 publicat de directorul *Sabin Evușian*.

„Luminătorul”, revista eparhiei Chișinăului și Hotinului. Anul LVI, Nr. 9 (1 Maiu 1923). Chișinău.

În numărul acesta sunt reproduse mai multe acte oficiale — foarte interesante și mult grăitoare — în legătură cu înființarea în Basarabia a noilor episcopii de Hotin și Cetatea Albă-Ismail.

„Ramuri. — Drum drept.” Anul XVII, Nr. 8 (15 Aprilie 1923). Craiova. Prețul 5 Lei.

„Cosinzeana.” Anul VII, Nr. 7, (10 Aprilie 1923). Cluj. Prețul 5 Lei.

Dela Parchetul Tribunalului Caransebeș.

Nr. 1923 Pres. 15/E—16.

Publicațiune de licitație minuendă

Parchetul și Penitenciarul din Caransebeș de sub conducerea mea a fost împuternicit din partea Înaltului Minister prin ordinul de sub Nr. 6103/1923, ca încă de pe acum să-și asigure cantitatea necesară de combustibil pentru trebuințele iernei viitoare și anume, alor 217 m. c. lemne de fag, blane, uscate și neplătite.

În acest scop invit producătorii și furnizorii, să-și înainteze ofertele până Duminecă, în 27 Mai a. c., la biroul acestui Parchet.

Contractul va fi încheiat cu liferantul cel mai ieftin, conform dispozițiilor din legea Contabilității publice Art. 72—84.

Caransebeș, la 20 Aprilie 1923.

Dr. Dumitru Stefan
primprocuror.

CONCURSELE

Pentru îndeplinirea postului de paroh la parohia de clasa I din comuna *Recița-montană* se publică prin aceasta din nou concurs, cu termen de 30 de zile dela prima publicare în Foaia Diecezană.

Emolumente:

1. Dela societatea U. D. R. anual Lei 800 ca rețut echivalent al sesiunii parohiale și 24 metri lemne aduși acasă.

2. Tot dela această societate un adaus de scumpete revocabil de Lei 4000. anual, plus contra valoarea a 16 metri lemne.

3. Locuința în natură, constatătoare din 4 camere și dependente.

4. Birul preoțesc, anual Lei 1600, plus un adaus personal revocabil, din partea comunei biseroești, de Lei 2000 anual.

5. Stola uzată.

Comuna bisericască așteaptă dela alegândul paroh, ca să dea deosebită atențiune amvonului.

Kecurenții își vor înaintă rugările instruate reglementar în termenul fixat oficiului protopopesc al Bocșei din Bocșa-montană, și se vor prezenta în bisărica din Recița credincioșilor în una din Duminecele sau sărbătorile din întretimpul concursual, la nici un caz însă în ziua de alegere, pentru a-și dovedi desteritatea în oratorie, tipic și cântarea bisericască.

Recița, la 10 Aprilie 1923. st. n.

2—3

Eugen Crenianu

președ. com. paroh.

Vasilie Mărășescu

notariul com. paroh.

De acord cu mine: *Mihail Gaspar*, protopresbiter.

Pe baza ordinațiunii Ven. Consistor diecesan ddo 4 Iulie 1922 Nr 2092 B. ex 1922, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în Foaia Diecezană, pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a din *Mutnicul-mic cu filia Dragșinești*, protopresbiteratul Făgetului.

Emolumentele :

1. Una sesiune parohială constatatoare din 32 jugere
- 2 Un intravilan de 800 stânjeni
3. Stola uzitată.

În lipsă de casă parohială, alegândul paroh se va îngriji de locuință.

Doritorii de a ocupa acest post să-și subștearnă resursele lor, conform regulamentului pentru parohii, adresate comitetului parohial din Mutnicul-mic, Prea On. oficiu protopresbiteral din Făget.

Recurenții sunt poftiți a se prezenta în vre-o Duminică sau sârbătoare în sf. biserică din Mutnicul-mic, spre a-și arăta dexteritatea în cântare, tipic și oratorie dar numai cu prealabila încuviințare a protopresbiterului tractual și nici decum în ziua alegerii.

Mutnicul-mic cu filia Dragșinești din ședința comitetului parohial, ținută la 12 Februarie 1923.

Pentru comitetul parohial

George Garoiu

președ. com. par.

Ioan Lupulescu

not. com. par.

În conțelegere cu mine: *Sebastian Olariu* protopresbiter tractual.

Nr. 904 B. ex 1923.

Acest concurs se publică pe lângă adausul, că pe baza alineatului ultim din § 29 al Regulamentului pentru parohii și pe baza decisului consistorial ddo 3 Martie și respective 12 Aprilie 1914 Nr 3053, ridicat și la valoarea de concluz sinodal eparhial, prin concluzul Nr. prot. 33 ex 1914, se enunță obligamentul credincioșilor de a presta binul parohial, care este o parte legală a dotațiunii proțești.

Caransebeș, din șed. consistorială a senatului bisericesc, ținută în 20 Martie 1923.

3—3

Filaret Musta m. p.

Arhieru, vic. episcopesc

Pe baza ordinațiunii Ven. Cons. diecezan ddo 4/VII 1922 Nr. 1981 B ex 1922, se escrie concurs pentru parohia II-a din *Rudăria*, vacantă după repausatul preot Dr. Ioan Sîrbu, protopresbiteratul Mehădia, care parohie e de clasa III-a cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană“.

Emolumente :

1. Sesiunea parohială de 32 jug. cad.
2. Optsute Lei (800 Lei) dela lada cultului ca leafă anuală.
3. Dările le va solvi alesul preot după toate venitele.

Comuna nedispunând de locuință parohială, alesul preot se va îngriji singur de cortel.

Pe lângă slujba religioasă, alesul preot va avea să înmormânteze și boteze fără alte pretensiuni. Celelalte după uzul vechi din comună.

Recurenții, să-și trimită resursele lor conform re-

gulamentului, adresate com. parohial din Rudăria, Prea On. Of. protopresbiteral or. rom. din Mehădia. Doritorii de a ocupa acest post au a se prezenta în vre-o Duminică sau sârbătoare în sfta. biserică spre a-și arăta dexteritatea în cele bisericesti și oratorie.

Rudăria, din ședința com. paroh., ținută la 11/III/1923.

Olimpius Radulea m. p. **Clementă Dobren** m. p.

președintele com. paroh.

not. com. par.

În conțelegere cu mine: *Ioan Peps* protopresbiter.

Pe baza ordinului consistorial ddo 5 Decemvrie 1922 Nr. 4514 B. ex 1922, se publică din nou concurs cu termen de 30 de la prima publicare în „Foaia Diecezană“, pentru ocuparea postului de paroh în parohia vacantă de Clasa II-a din comuna *Agadici*, protopresbiteratul Oravița Montană.

Emolumentele sunt :

1. Sesiunea parohială constătătoare din 45 jughere pământ.
2. Un intravilan de 200 st.
3. Un extravilan de 1400 st.
4. Birul parohial și stola uzitată.

Nefiind casă parohială, alesul va avea să se îngrijească singur de locuință.

Doritorii de a ocupa această parohie să-și subștearnă resursele lor, instruate conform statutului organic și regulamentului pentru parohii și adresate comitetului parohial, Prea On. oficiu protopresbiteral în Oravița.

Recurenții sunt poftiți a-se prezenta în vre-o Duminică sau sârbătoare în s. biserică, spre a-și arăta dexteritatea în cântare și oratorie.

Agadici, din ședința comitetului parohial, ținută la 2/15 Februarie 1923.

3—3

Martin Iicman

preș. comitetului

În conțelegere cu mine: *Cornel Ștefan* adm protopresbiteral.

LEGATORIA

TIPOGRAFIEI DIECEZANE

— din CARANSEBEȘ —

primește spre executare

orice lucrări

atingătoare de

această Branșe etc., etc.